

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)
Določniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kako nekdo izmed kmetov sodi o sedan- jih razmerah kmetovalskih!

Hudo, prav hudo se godi sedaj kmetom. Mnogo je slabo gospodarstvo brezvestnih liberalcev krivo, mnogo slaba letina, mnogo pa tudi kmetje sami! Kar hočem danes spregovoriti, se vé ni povsodi tako. Vendar sploh res pa je, da kmetstvo zmiraj bolj in bolj hira. Kmet vidi, kako delajo z njim liberalci, kako mu nalagajo davkov, katerih mu skoraj ni več moči nositi, on vidi, da je čedalje bolj zabredel v blato, iz katerega ga le velika moč izvleče. Vse to vidi in čuti naš ubogi kmet, ali lahko bi se on tudi proti temu dolgo branil, ako bi hotel. — Ali nesrečnež še se sam globokeje pogrezava v brezno.

Poglejmo malo, kako se godi na kmetih! Celi teden se trudi ubogi kmet, ter dela, kakor živina, in si mnogokrat v teh dnevih ne privoščiti dosti hrane za svoje truplo, še manj pa si kupi kapljice vina, ki bi njegovo truplo pri težavnem delu ukrepilo. Za vse to nima ob delavnikih nobenega denarja. Ali kedaj pride nedelja, kedar pride počinek za truplo in za dušo, kedar bi si utrujeni kmet zopet zbirati mogel potrebnih moči, tedaj se začne pravo življenje. Najbolj moramo vendar kmečke fante v ozir jemati. Le pogledajte je v delavnik, kako jim teče znoj iz čela, kako so delavni, da jim ni para. Ali nedelja je njihov nesrečni dan. Z največjim trudom prihranjeni denar nima pri njih dobrega prostora. V gostilnici pomečejo ves denar. Pojdi, ljubi bralec, pogledat popoldne v nedeljo, kako se tam godi. In tje, kjer je godba, tje še le vse leti, deklinje pa tudi mladenčiči. Do trde noči in še dalje se vrtijo tamkaj. A ni še konca. Vino je začelo kazati svojo moč. Vinjeni mladenčiči še se ne podajo domov. Zdaj se začne razsajanje, hitro se posvadijo, skregajo, poprimejo in stepejo, pogosto uže koga ubijejo! Tako se je končalo. Ves denar, ki si ga je celi teden zaslužil, je pustil v gostilnici in mnogokrat je dobil pri tepenju, da ni mogel več časa na delo.

Ali niso mar ti nasledki žalostni? Kje hoče kmet dobiti denarjev za davek, ako pa vse zapije, ako ne vé varčen biti? Davek mora plačati biti, in če se denar nemarno zapravi, kdo je kriv, da se kmetu pohištvo itd. proda? Ali ni morda sam? In ako bo še dalje tako delal, ni čuda, da pride na beraško palico!

Mnogo zamorejo tu pomagati starši, ako pazijo na svoje sinove bolj ostro. Sedaj je slišati zmiraj hujših in slabših reči. Tu in tam je kateri kmečki mladenec na smrt ranjen in kdo je mnogo kriv? Starši, ker niso bolj ostro proti njemu postopali. Kmečki stan, kateri vzdržuje vse, razpada počasi. Kmečki stan se uda zmiraj bolj in bolj in se navadi na mestne strasti in tako gre proti svojemu poginu.

Slovenski kmet, ako še iskrica katoliške vere v tebi ni ugasnila, ako še v tebi teče prava slovenska kri, postani zopet čvrst kmet; mladino, ki je na krive pote zabredla, peljaj zopet nazaj; napni vse svoje moči in videl boš, da se bo spet na boljše začelo vračati! „Ako si sam pomagaš, boše ti tudi Bog pomagal!“ F.

Gospodarske stvari.

Kostolomnica.

Letos se kaže pri goveji živini tu pa tam bolezen kostolomnica (Knochenbrüchigkeit). Kosti postanejo tako krhke, da se kde bodi zlomijo. Živinčje boleha nekaj časa tako, da še gospodar za bolezen ne zvê. Jê še sprva, vendar čedalje bolj shujšava in dobiva trdo, pusto kožo in molžne krave pridejo ob mleko. Pri mnogih kravah se zapazi, kako začnejo lagodno lizati: zid, malto, usnje, gnojnice in druge gnjusne reči. Črez nekaj časa postanejo noge trde, posebno zadnje. Živina večjidel leži, težko vstaja in si večkrat brez posebnega uzroka zlomi kako kost; vendar največkrat na nogah, to pa takrat, ko se vleže ali vstaja. Včasih začne bolezen v členih, ki otečejo in storijo, da žival šepa, sedaj na tej, sedaj na drugej

nogi. Bolezen trpi več mesencev in če se zbolelej živali hitro sprva ne pomaga, je poznej večjidel vselej vse zapstoj.

Uzrokov in povodov tej bolezni je več in mnogih: močvirnate paše, posebno bičevje in ločje, pa tudi slabo, pokvarjeno, kislo seno, najbolj pa pomanjkanje pijače. Zato se prikaže ta bolezen najrajši ob sušnih, vročih letinah. Dalje pouzročuje ovo bolezen tudi pomanjkanje stelje, slabi, soparni in nesnažni hlevi. Želodec se pokvari, prebavljanje zastaja, soki se spridijo. V želodcu se napravlja vedno več kisline in vse to dela kosti krehke, da se rade lomijo in živinče poškodijo, da ni za nič.

Zbolelej živini se more najbolj pomagati sprva, preden si je kako kost zlomila, to pa s tem, da se njej daje dobre in bolj redivne krme ali klaje (zrnja, pražene moke, dobrega sena) in da se njej bolje streže, snažna drži, večkrat po celem životu dobro drgne in ali riblje. Ob enem se njej daje nekaj takih zdravil, ki prebavljanje zboljšavajo in kisline v želodcu krotijo. Taka zdravila so: štupa ugašenega apna, kreda ali krajda, pepel, potašelj, saje, oglje. Ako je pri živinčetu želodec pokvarjen tako, da neče jesti, se mu da nekaj soli (domače ali grenke) z encijanom in kalmožem ali pelinom. Kedar je treba oslajljeno živino še bolj krepčati, se njej da zraven uže povedanih zdravil še štupe iz hrastove skorje, ali ježic, šišek, divjega kostanja; tudi surovi galun in štupa iz železnih opilkov je dobra; za pijačo se ponuja večkrat vode, v katerej je bilo železo ugašeno. Če je pa bolezen uže predolgo trajala in se je kaka kost zlomila, tedaj je najboljše živinče zaklati, dokler ni preveč shujšalo. Meso sicer ni škodljivo, pa se ne sme več v mesnici prodajati.

Gruška.

M. Kakor jablana ravno tako zahteva tudi gruška močno, globokoprstno, rodovitno zemljo najbolj pa zadostno vlage v globokejših plasteh spodnje zemlje.

Gruševo drevo je primeroma dosti trpežnejše ko jablana, tirja pa lego, ki je proti ostrim vetrovom kolikor mogoče zavarovana. Take sorte pa, ki rodijo zlahkne, lepo dišeče, debele gruške za na mizo, se morajo na tople, zavarovane kraje zasajati, ako se hoče, da kaj prida sadu donajajo. Vetrovi; nevihte ne smejo preveč pristopa do njih imeti, sicer težko, lepo barvano sadje vetrovi sklatijo. Le tako morejo na drevesu do svoje popolne zrelosti dospeti. Gruševе sorte, ki imajo bolj droben, trdno se veje držeč sad, kakor vse sorte moštnice, še v visokih goratih krajih prav dobro storé, 600—800 metrov nad morjem, tudi na manj zavetnih in bolj prostih krajih, kjer obilne obrodke moštnega sadja obrodé. V takih krajih, v katerih imajo vetrovi in viharji več moči, je boljše namesto visokih dreves le napol visoka zasajati,

deblo le z meter visoko. Taka drevesa vetrovom in viharjem niso toliko v oblast dana.

Jablana.

M. Kdor hoče, da mu jablane lepo rastejo in obilno rodijo, saditi jih mora v prav globokoprstno rodovitno zemljo, v kateri se voda ne nabira, ampak ktera vodo lahko skozi spušča. Taka zemlja je rahla ilovica in ne pretrda, prestroga apnovita glina. V taki zemlji vzraste jablana do ogromne velikosti, ker v nji dosti redivnih snovi najde in prav krepko uspeva. Ako je pa zemlja pusta, siromašna na redivnih snovih, jablana le bolj pičle obrodke daje. Jablana raste celo v peščeni zemlji še prav dobro, ako je le zadosti vlage v spodnjih plasteh in ako suša nima preveč moči do nje. Treba je tudi še rednega gnojenja. Zemlja pa, na kateri se voda v spodnjih plasteh nabira, kakor tudi šotasta zemlja za nasajanje jablane ne kaže.

Kar se lege tiče, velja od jablane pravilo, da mora lega bolj prosta, odprta biti, vlažna globoko ležeča, zaprta lega za jablane ne sodi. V takih legah mladi les ne dozori popolnoma in mraz ga potem pokonča. V takih legah pa navadno tudi cvetje pozebe. Prav primerno in dobro je severozapadne in celo severne strani hribov z jablano obsajati. Tukaj je zemlja vedno nekoliko bolj vlažna in tudi poleti vlažna ostane, drevo spomladi nekoliko pozneje razcvete in toraj spomladni mrazovi manjkrat obrodek pokončajo.

Celo v precej visokih gornatih legah 500—700 metrov visoko nad morjem se smejo še jablane saditi in lepo rodé, če le više ležeči lesovi ali gozdi ostre vetrove, ki so cvetju najbolj škodljivi, nekoliko odvrtaajo.

M. Bradovice, kako jih mladim živinčutom odpraviti. Odkod in zakaj se mladim živinčutom sem ter tje po koži bradovice zarejati začnejo, to prav za prav ni znano. Mogoče je, da mladiči bradovice od staršev podedujejo, morejo pa tudi drugače nastati, postavim, ako se koža s kako rečjo riba ali tere, postavim s konopcem, verigo, lesom itd. Posebno jih pa uzočuje prah in nesnažno ležišče. Dokler so bradovice še drobne in majhne, se morejo odščipavati, veče in debelejše pa porezovati. V prvem slučaju se mora zdrava koža okoli bradovice debelo z mastjo namazati, bradovica sama pa s saliterjevo kislino (hudičevim oljem) previdno vsak dan pomočiti, dokler ne premine. V drugem slučaju se pa bradovica pri korenini z ostrim nožem odreže, rana nekoliko ožge ali razjeda.

M. Lesni pepel travnikom dober gnoj. Z lesnim pepelom travnike potrošati je dobro in koristno ne le za suhe travnike, ampak tudi za mokre. Suhih travnikov ne kaže tako močno pepeliti, zadosti je 18 hektol. na hektaro košnje. Mokri travniki se pa smejo bolj močno pepeliti. Najboljše

je pepel potrošati na travnike zgodaj spomladi, predno trava poganjati začne. Če je lesni pepel s premogovim pomešan, se ga sme nekoliko več jemati, treba pa je premogov pepel poprej prerešeti, ker debeli premogovi kosi, ki so v njem nič ne koristijo, pač pa škodijo.

Sejmovi na Štajerskem. 4. avg. Grossflorian, sv. gore pri sv. Petru, sv. Ilj pri Šoštanju; 5. avg. sv. Janž in sv. Ožbald v arvešk. okraju, Loka, Trbovlje, sv. Miklaž v Susilah, Kaniža; 6. avg. Ptuj, Nova cerkev.

Sejmovi na Koroškem. 10. avg. sv. Lenart, Strassburg; 11. avg. Beljak.

Dopisi.

Iz Čadrama. (Razjasnilo Oplotničanom.) Svetna postava ukazuje, da mora vsak župnik po nastopu svoje duhovnije račun o svojih letnih prihodkih napraviti in se ima pri tem delu na tenko odločenih postav držati. Ta pismeni račun, fasijon, mora dotični patron podpisati in tudi c. kr. okr. glavarstvo potrditi. Tudi podpisani je taki račun že 26. jun. 1876. napravil in vsi čisti dohodki tukajšnje župnije bili so zračunjeni do 214 fl. 16 kr. in ta račun se je povsod potrdil in visoki c. kr. namestniki v Gradec poslal. Vsled postave 7. maja 1874. drž. zak. št. 50. se pa hoče čadramski duhovniki bernja v sosednih farah vzeti, in ker sem se zoper ta odlok v Gradcu storjeni, do vis. c. kr. ministerstva pritožil, bilo mi je gotovo zavoljo te še dvomljive pravde naročeno vsa to bernjo zadevajoča pisma na Dunaj poslati in še enkrat račun o svojih dohodkih napraviti, kar sem tudi dne 4. marca t. l. storil. Ta pismeni račun pa se je po neznani postavi našemu Oplotniškemu županstvu poslal, da ono o njem svoje mnenje pové. Na belo nedeljo bila je seja 12 odborikov Oplotniške soseske, pri kateri se je omenjeni račun pretresoval in ker možje niso vedeli, zakaj da so v tej zadevi vprašani bili in so se gotovo bal, da bi se njim morebiti več davki ne naložili, so v svojem svetu lastnega župnika lažnjivca spoznali in račun v posameznih točkah zavrgli. Ni njim prav, da so dohodki kmetije po čistem znesku računjeni in ne po resničnih doneskkih in da samo 1 travnik, ki je v čistem donesku vračunjen z 9 fl. 67 kr. da v slabih letinah 120 stotov sena in v dobrih letinah mnogo več. Drugič število imenovane bernje njim je premajhno in cena prenizka in sicer zato, ker ne vejo razločiti, da ne vsaka bernja, ki je zapisana in se tirjati sme, je župnijska bernja. Jaz imam dolžnost tudi cerkovnika rediti in plačati in zato imam pisano bernjo, ktera se v ta račun ne sme vzeti. V zadevi cene se je vsikdar tako ravnalo, da, ako bi ona zdatno padla, še župnik ne bo na škodi pri prodaji, in so to c. kr. gosposke vselej potrdile. Posebno se spotikajo na silno nizko izpričanih

dohodkih štote, ker zopet ne poznajo cesarske postave, ki pod imenom „štola“, v župnikove dohodke ne računi zvonenja, ako dotično plačilo tudi župnik prejema, kakor slučajno pri nas, tudi ne zneska za opravljene sv. meše, ne plačila za pot, ako je slovesen pokop, ker je to vse le slučajno. Kar se pri krstih plačuje, velja pred cesarsko postavo kot darilo ali plačilo za vpisovanje ali tudi za svečo, ako se novokrščencu podeli, kakor pri nas, in se v fasijon nikdar ne všteva.

Oplotniški zastop še dostavlja, da je županu naročil prepis tega fasijona napraviti in, ako bo k rešitvi bernje prišlo, se bo po tem od mene samega napravljenem računu ravnalo. To je pa odveč, ako posamezni možje mislijo, da bodo oni odločevali dohodke svoje župniji in bodo celó postave kovali med tem, ko je že cesarska postava za to rešitev davno odločena, ktere nobena, tudi naša soseska, prestopiti ne bo smela. C. kr. okrajno glavarstvo je po meni 4. sušca t. l. napravljeni račun tukajšnjih župnijskih dohodkov 20. maja brez vsake opazke potrdilo in s tem priznalo, da se mu vse modrovanje proti temu po postavi izdelanemu računu nepotrebno dozdeva, a vidi se, kako možje dostikrat iz same nevednosti svoje predstavljene krivo sodijo in svoji lastni hiši škodujejo. Kajti, ako je fasijon nizko napravljen, je gotovo, da se dotičnemu župniku še iz nekdanega cerkvenega premoženja, ki se je za Jožefa II. cerkvam vzelo in je zdaj v svetnih rokah, saj do 315 fl. ali morebiti do 420 fl. plača pripozna in kar fasijon menj kaže, se dostavi, in ako župnije, ki so v lepem kraju, kakor naša, še tudi pošteno plačo imajo, se bo pri izpraznjeni službi veliko gospodov za njo oglasilo in škof bodo vselej lahko med več sposobnimi najspodobnejšega za župnika izvolili; so pa dohodki tako slabi, da ni mogoče izšolanemu možu tam živeti, se lahko zgodi, da še eden prošnjak se ne oglasi, posebno zdaj, ko bodo zavoljo pomanjkanja duhovnikov službe na ponudbo in župnija bo po lastni krivdi domačih farmanov, ako bi se na njih besedo postavno gledati zamoglo, dolgo časa brez pastirja, gotovo ne v dobiček farmanom. Tudi tukaj velja: kar koli delaš, modro delaj in na konec se oziraj.

Jurij Bezenšek.

Iz Celja. (Vlaki na južni železnici.) Blizu 2 leti je vpeljan med Celjem in Ljubljano poseben vlak (lokalen), ki odhaja iz Celja zjutraj ob 1/2 6., v Ljubljano pa prihaja ob 9., iz Ljubljane zopet odide zvečer ob 8., ter pride v Celje ob 1/2 11. po noči. To je vse v redu, čeravno se mora vožnina plačevati, kakor na poštnem vlaku. Ali velika škoda je pri tem redu ta, da vlak prihaja iz Celja do Zidanega mosta zjutraj za pol ure pozneje po odhodu poštnega vlaka v Zagreb — zvečer pa odide zopet od Zidanega mosta v Celje malo poprej, nego pride poštni vlak iz Zagreba na Zidani most. Vsakemu pa, ki je bil prisiljen, dalje časa ostati na Zidanem mostu, je